

75 3982  
In folosul Ligei pentru Unitatea Culturala a tuturor Românilor  
SECTIUNEA BACĂU

# CUVÎNTARE

Rostită a treia zi de Paști, cu prilegiul Marelui Meeting  
de protestare, în potrivea celor care la Cluj în 25 Aprilie, ne vor  
indreptăți.... nêmul.

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj  
**PETRU BUDU**

*Elev al școlii de poduri și șosele din București.*



**PRETUL 50 BANI**

**BACAU**  
TIPOGRAFIA PROGRESUL  
1894.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Nihil sine spe*

*Plus Varile Canicor*  
*In serm de colegialitate*  
*Peter Muta*

# PRECUVÎNTARE

«Totul pentru națiune»

*Din îndemnul multora și din dragostea mea către ligă, hotărât-am să dau «luminei» modesta mea cuvântare.*

*Nu socot numai ca o datorie, ci mai mult ca o plăcere fără de margini a mulțumi încă odată entuziastului patriot și înțeleptului președinte a Ligei de Bacău, D-lă GHEORGHE EXARCU, pentru obositoră sarcină ce și a luat de a traduce în «Revue des deux mondes» din Paris, cuvântarea mea.*

*Nu cutez să prețuesc eu osteneala D-lui Esarcu, fiindcă ași intra în o dilemă, din care ași dori să scap cu cinste.*

*Ducă socotire-ași această osteneală ca de vre-un folos ligei (de cât dóră... bănesc...), ori dacă ași grăi, că o cinste din cale-afară mi se face, ar dice unii că **me cred....***

*Să mă credă unii?.... Chestia însă cum?....*

*Dis-am și eū de multe ori: mai bine **sa credi** tot-de-auna, de cât **sa te credi** vre-odată.*

*Căt m'a tăiet capul și m'a călăuzit inima am făcut, și eū. Las altora mai isteți și mai inimoși de cât mine, să facă mai mult, căci: lumea-ī mare și calea lungă.*

**PETRU BUDU**

Membru a ligei culturale secția Bacău

## *Dómnelor și Domnilor,*

Sunt și eu din acel fel de ómení, cărora le place mai curénd o muncă rodnică sub cerul liniștit al modestiei lor, de cât faíma unui lucru de nimic, săvărșit în vilégul luméi.

N'am îndrăznit a cugetá vre-o-datá, cá voiú avea așa de curánd cinstea, să'mí daú neînsemnatul méu obol, ca să veșnicim serbátó-  
rirea dílei de astá-đi, făcând'o *să rămână în cronicile neamului nostru, pagina, care întunecând un popor ce sfășie pe altul, luminezá pe cel pátruns de dragostea neamului, făcénd din fie-care fiú al patriei comune: un **apostol, un martir**!*

Dar... n'am avut încotro... Dușmanii... méi de prietení, studenții noștri Bacauaní, însăcinatu-m'aú să duc eu această grea povară, —Și le díc scumpilor méi prietení, — dușmaní... fiind cá le duc lesne și cu dragoste prietenia lor, povara însă care mí-aú dat'o e de douá orí mai grea, fiind-cá împreună cu dénsa trebuie să duc cinstea și increderea prieteniei lor.

Eú ca prieten și coleg le mulțumesc. Rămáne acuma, sarcina increderei lor, să-í muțumească!

Céa dinteí datorie a mea, pe care o îndeplinesc cu cea mai mare dragoste, este de a mulțumi din inimă, inimóseí *ligi de la Bacăú*.

Aducem omagiile nóstre D-luí *Exarcu*, președinteluí neobosit, care, mereú își dá obolul D-sale moral și material.

Mulțumim membrilor din comitet și în special iubiților méi profesorí: D-nii *Constandachi, Jovian și Chiru*, carí aú luptat ca niște adevérați tinerí plini de inimă și entusiasism la înființarea și propășirea *ligei din Bacăú*.

Entusiaștii noștri profesorí, n'aú așteptat tineritul și nu s'aú mulțumit să înființeze liga din Bacăú, ci aú ridicat'o între *cele dinteí secțiunii ale «ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.»*

Fericiți cá alături de profesorii noștrii suntem luptătorii unei cauze drepte și sfinte, îndrăznim a le șopti: **înainte!**

*Elevii de ieri, vé urméză încă!*

## Onorată Adunare,

N'am darul graiului până într'atăta, ca vorbele mele să vă farmece auzul. Am însă graiul inimei, curat și limpede, graiul al cărui răsunet e de mult, în pepturile tuturor acelor care simt Românește!

Vremuri și împrejurări ca acestea, întineresc inima, fac judecata mai dreaptă și ridică pe om, îndrumându-l spre fapte mari!

*Unde-î un Român e țara noastră, unde sunt frații noștri, suntem noi!*

— *Durerile lor — suferințele noastre!*

— *Bocetul lor — e plânsul nostru!*

Nu departe de noi, peste Carpații păduroși se întinde o vale verde și mănăsă, unde un popor de frați se ofilește.

Viața lor e amară și tristă.

E amară de pâine Ungurească, e tristă de vorbă Ungurească.

În acea țară: *Dacia lui Traian* și a lui *Mihaï Vitezul*, la 3 ani copii Românilor, sunt smulși de la căminul părintesc și duși în fabricile pedagogice... Ungurești.

Socotind, acum *istetiți* Unguri, că acei mândri copilași, cari au supt viață și simțire Românească, vor lăsa gănguritul limbei lui Traian, pe strigătele selbatice ale Hunilor!

Ungurii ne insultă némul, grăind în potrive Românilor, căci... dără astăzi și densesi s'au civilizat atât de mult, în cât mereu vedem *istetiți* Unguri, murdărind gazetele și toate scrierile lor, cu cele mai înjositoare insulte, unuț popor atât de bun și de blând.

Și... cât de mult dore aceste injurii. Cronicarul *Miron Costin* acum două vécuri și mai bine dicea: «... *Că nici este șagă a scriere ocară veșnică unuț nēm, norod, căci scrierea este veșnică și când ocărăm într'u vre-o și pe cine-va este greă răbdare, dar încă și în veci?...*»

Ungurii nu știu de-al de astea. Ei vor să ne maghiarizeze, — dar când ne vor face maghiari, ne face selbateci... și n durerea noastră selbatică, poate și vor ajunge ținta, dar atunci parcă-î ved ducându-se călări de unde au venit, nu pe cai ci pe alte animale forte domestice... și forte asemădate lor...

Pôte... singurele viețuitoare, care s'au putut asimila cu Ungurii! Zelul lor nu mai are nici un popas. Nu se gândesc de loc în

simplicitatea lor ingerească, în nămolul de patemi în care și duc viața, că umblând cu-atâta venin și otravă fără să și dea seama de ele, dâșii se otrăvesc cei dinți.

Némul Românesc a răbdat, mereu a înghițit amarul unguresc, și cât de dulce le răspunde :

Trei sute fruntași Români, cari țineau locul unui popor de  $3\frac{1}{2}$  milioane, plecat-au la Viena, să se plângă *bunului și drăguțului de împărat*, cum îl alintă acolo buni, dar prea buni Români.

Pare că s'ar fi făcut a nu ști că nația maghiară atât de *draga-lașă*.. e mai puțin *dragă* de cât *lașă*!

Urma a fost că li s'a dat *indărăpt*... plângerea, dar plânsul a urmat înainte.

Studentii Români de dincoace, tineritul pătruns de dragostea némului, trimis în lumea totă *Memorandul* în cestiunea Românilor de dincolo;—Studentii Maghiari, simulează un *Respuns*—iar apostolii neprihăniți ai Româanismului, le dau *Replica*.

Să ne îngăduim o lecă, a mai asculta câte-va note din acest plâns al unui neam întreg de frați, — Fie ca duiosa și drept modulata lui armonie, să ne înalte inimile atâta, ca să putem scobori, în mormânta pe vecie, selbaticelē porniri Ungurești!

«De 17 secole, *dic frații de dincolo suntem despărțiți de Romă, mama nemuritoare a ginții noastre. de 17 secole am răzbit, cu toate că lanț se țineau ordele Goșilor, Gepizilor, Avarilor, Hunilor, Tătarilor, Turcilor, și a altor barbari cari cu foc și cu sabie năpădeau asupra noastră și prin vremurile lungi și grele a acestor crânceni 17 secole, păstrat am neștirbită, sonoră și dulce limba străbunilor noștri.*»

«Ș'acum, când vedem că, în butul tuturor nenorocirelor din jalnicul nostru trecut, am fi aproape de liman, acum când după suferințe seculare, am dori și noi să respirăm aerul proaspăt și recreator al libertății naționale, acum s'a apucat națiunea nobilă... și liberală... a Maghiarilor a ne arunca în lanțuri nouă, tentând din nou la exterminarea noastră națională.»

Bluntschli dice: «Primul și cel mai firesc drept fundamental, este tot-de-a-una existența omenească.»

«Dar care existență omenească poate avea un drept mai întemeiat de la natură, de cât existența comunității naționale?»

«*Ea este tot-de-o-dată baza existenței individuale și o fundamentală condițiune a dezvoltării omenirei.*»

Maghiarii însă răspund: «*Ungaria sau va deveni Maghiară sau se va prăpădi.*» Nouă în ambele cazuri ni se pare că tot s'ar pierde.

Căci după cum spune *Luigi Palma*; «*Când un popor vrea să stăpânească pe altul ce se deosebește prin **rasa și limba**, se reînnoesc pretențiunile barbariei, ale feudalismului și ale vremurilor de robie..*»

Toate eforturile Ungureștii de maghiarisare sunt zadarnice, fiind că: «*nici o trecere de vreme nu prefăce **violenta în drept** cum spune **Terenzio Mamiani**.*»

Ca un răspuns la aceasta, aș Ungurii așa numita «*lege de egală îndreptățire a naționalităților.*» Dar sub această etichetă pompasă, e otrava neamului.

Țic studenții noștri de dincolo, să nu comentăm noi această lege, ci să lăsăm omenii nepărtinitori a-și da seama de densa.

Poate că noi suntem pățimași de dragostea neamului, dacă acesta e o patimă sau virtute!

Iată ce spune între altele vorbind asupra acestei legi, profesorul *Gumplovitz* de la universitatea din Graz: «... Dacă mai considerăm apoi, cât sunt de elastice și de neprecizate intercalările următoare: «*practica putință a guvernării și administrațiunei, punctuala distribuire a justiției*, apoi trebuie negreșit să admitem, că acesta atât de clausulută egală îndreptățire, nu este aci de cât o **vorba góla**, iar pentru această reală stare a lucrurilor, altă numire s'ar cuveni bună-ură: **Lege de stapanire.**»

Dar... nu înțeleg Ungurii ce este această tiranie. *Montesquieu* spunea: «*Nu există tiranie mai crâncenă ca cea ce se exercită la umbra legilor și sub aparențele justiției.*»

Am înșirat atâtea citațiuni, nu cu gândul să vă obosesc, dar să arăt, cum toate cugetările omenilor de bine, sunt cele mai puternice colone pe care se sprijină dreptatea cauzei ce apărăm.

Nu vă voiu mai cita încă din *Replică*, părți care ar răscula firele cele mai liniștite, când ași spune că Românilor de dincolo li-i oprit portul național, li-i oprit a-și arbora tricolorul Românesc, și atâtea asupririi, cari nu fac alt-ceva de cât să dea mai multă putere, luptei pentru naționalitate.

*Când unui popor îi este oprit de agrăi în limba sa, când i*

se ia la 3 ani copilul de sub ocrotire părintească, și când i se oprește portul seǖ național, când vrea să-l desbrace de tot aceea ce caracterizǖ existența sa, — ce-ǖ mai rămâne ore de făcut?

*Intrebați-vǖ inima și conștiința, și respondeți întrebǖrii, nu cu vorba ci cu fapta!*

Replica a întǖrǖtat mai mult pe Ungurǖ și de atunci încǖce, ineepe o vreme și mai prigonitorǖ din parte-le ,pentru tot ce e Romǖnesc.

La dǖnșii: *dragostea neamului e o crimă, virtutea civicǖ: tradare, libertatea: selbatacle...*

Porniți pe aceste cugete, plini de patemi, dar goi de judecatǖ și de toate cǖ in vremurile cǖnd aǖ nǖvǖlit din Asia, prigonesc, inchid, condamnǖ și chiamǖ in judecatǖ.

Ne vine a rǖde cǖnd aǖdǖm de *judecatǖ . . Ungureascǖ*. Eǖ sǖlbatecii au ajuns sǖ judece?

In adevǖr:

Peste 4 zile, a doua zi de Duminica Tomei **necredinciosul nǖm Unguresc**, va judeca la Cluj, ceǖ 25 de Romǖni, comitetul partidului național din Transilvania, floarea nǖmului Romǖnesc, acuzatǖ de *inaltǖ trǖdare de Patrie...*

*Existǖ patrie Ungureascǖ?...*

Iatǖ ce nu știam încǖ.

*Judecata ungureascǖ samǖnǖ cu aceea a deținuților in prezenție: pǖnǖ la ziua judecǖții adevǖrate, — eǖ își judecǖ judecǖtorii.—*

Procesul e monstru. De veacuri intregi n'a mai fost o asemenea judecatǖ: Un popor intreg, *indreptǖtit...* de o hǖrdǖ de selbateci.

Din toate unghiurile lumǖ civilizate, vor veni reprezentanți ca sǖ vadǖ cu ochii lor și această minune la capul vǖcului al 19-lea.

Nouǖ, nu ne pasǖ de *judecatǖ Ungureascǖ*. Tot ce e cult in lumea asta e cu noi, și ințeleapta Europa, are in cumpǖna judecǖții sale de mult cele ce se petrec in Ungaria.

Ea vede mereu cum se lasǖ asupra și se rǖdicǖ libertatea.

Pǖnǖ cǖnd se va cumpǖni?

Europa vede, ascultǖ și cǖnd va fi cumpǖnit destul, va pune scutul eǖ in platanul cu libertǖțile și atunci, am isbutit!

*Ne-am adunat aci, «uniți in cugete și in simțiri» cum dice Mureșianu, cǖldușii de aceleași porniri generoase, ca sǖ a-*



rătăm bătrânei Europe că în Răsărit, între Dunărea albastră și mândrii Carpați, e un popor tînăr plin de viață și de viitor, care vestejește sălbătăciile unghurești, și cere libertatea fraților de același sânge, de aceleași datine!

O cerem, căci atăta avem și noi:

Noi n'am moștenit nici imperii întinse, nici colonii bogate, ci o țară mică dar mândră ca un raiu, am moștenit dragostea de moșie, și iubirea neamului! Iată de ce frații Români din Transilvania, tăcut'aũ până acum.

Ast-fel, ne-a fost lăsat și nouă, generației de a-dîi, să săvărșim o faptă măreață.

Strămoșii de demult cu prețul sîngelui lor ne au păstrat patria, generația de la 48 ne-au dat libertățile, noi să lăsăm urmașilor noștri, rodul sfînt al acelor libertăți: Dacia lui Traian și alte mîndre Daci, care așteaptă dincolo de Prut, dincolo de Balcani!

Noi tineritul, care ne mîndrim c'am fost vrednici să fim părtași la această măreață faptă, trebuie s'aducem laude și să glorificăm pe cei mai uitați și pôte dintre Români: **Poporul Românesc de la tîra!**

El, Românul vioiu, țeranul harnic dar necăjit, de mult ne cîntă densul de dragoste unghurească...

Crescut în mijlocul naturii: prin talveguri ca și prin creierul munților, doinele lui răsună ca un strigăt de adîncă durere, de cea mai sfîntă rîsbunare în potriva sălbătăciei unghurești, sfichiind ca un maestru, istețimea.... unghurească. Ast-fel următorea doină haiducească:

Murgule, cîmă rotată,

Maî scôte-mă 'n dél odată

Să'mî fac ochisorii rîtă

Să mă uit la lumea tîtă.

Veni-ar timpul să vie

Ca Românul iar să 'nvie

și ca o urmare pare la aceasta:

Vrăbiuță de pe dél

Sbori degrabă în Ardél

Și te 'ntorce de imi spune

Orî vești rele orî vești bune.

Dute, veđi dacā maî sînt

Și de hoți să mîntuiescā

Țîra lui Ardelenescā!

Asta nu-î țîră de cāni

Și e țîră de Romāni,

Nu-î pămēt de Ungurenî

Și-î de neoși pămētenî!

Frați de ai mei pe acest pă-

Sau dacā i-a omorit (mînt

Ungurenul cel urit?

De-or fi vii să mă răped

Intr'o fugă ca să-î ved.

De-or fi morți să mi-î resbun | Ce-î bună de descântat

Că-o măciucă de alun | Și morții de răzbunat!

Geaba spun uni, că poporul de la țără n'ar ști fericirea.... fratelui de dincolo!

Dușmănia dintre némul unguresc și românesc e innăscută. Caracterele lor sunt diametralmente opuse.

Noi Români ne cunoaștem firea, iată însă cum zugrăvește poporul, icóna ungurului:

«Unguru-i fălos

«Nu-î primejdios

«Gura lui e mare

«Dar nu mușcă tare!»

Dar proverbiala:

«C'o minciună boerescă, treci în țera Ungurească!» orî credința ungurilor că *Dumnezeu vorbește Ungurește*.... cam ce părere v'ar face, despre neamul *Hunilor*?....

Ca să se poată face o prietenie *adeverată* între Români și Unguri, ar trebui: său *Ungurii să-și schimbe rasa*, care e cu neputință, orî *Românul să se maghiarizeze*, ceea ce **nu lasam!**

Nici vorbă că dușmănia dintre cele două neamuri e hrănită de clasele stăpânitoare.

*Poporul unguresc* este și el în parte nemulțumit de *stăpânire* cum se dice.

Noi protestăm nu în contra neamului unguresc în totalitate, ci în potriua păturei asuprațore, care însă . . macar nu asuprațore deopotrivă . . pe toți supușii Corónei St. Ștefan.

Să mai cităm câte-va poesiî populare, ca să ne mai întărim în credința, că poporul românesc de la țără și de rândul acesta, își dá necerut, obolul său neprețuit.

Ast-fel:

### Lelea vítéza

Frunđă verde pălămidă

Plină-î țera de omidă,

De omidă Ungurescă

Și de ghirgără Săsescă!

Măi copii, copii Români,

De aveți suflet, de aveți mână

Ha! cu Lelea la plivit

La plivit, la curățit;

Cine are flintă grea

Pue șapte glonți în ea;

Cine are topor mare

Scótă-mi'l la foc de sóre;

Cine are bardă mică

Facă-î buză subțirică,

Când s'a rápedi prin glóte

Să dee sárut de móрте.

Eu n'am flintă, n'am secure | Is făcuți pe mușcătură:  
 Nicî am ghîogă din pădure | Câte degete am la mîni  
 Dar căți dinți eu am în gură | Is tot léturi de păgăni!

Citez numai un fragment din balada intitulată «*Vidra*», ca să vedem cine este *femeea romîncă*. Eroina acestei balade este Vidra, soția lui Stoian fost preot și în urmă căpitan de haiduci. Intr'o luptă pe care o pîrtă Stoian cu alt haiduc Pămașul Codrilor punînd preț pe capul Vidrei, când Stoian după ce chemase în ajutor pe femeea sa Vidra și aceasta nu i l'a dat, după ce scăpă din luptă, Stoian dice ast-fel către nevasta sa:

—«Vidro fa, nevestă rea!  
 Când de mörte mă luptam  
 Și pe tine te rugam  
 Să vii iute lângă mine (no.  
 Ca se mî strângî brîul măi bi-  
 De bărbat nu ți-a fost milă,  
 De păcat nu ți-a fost silă  
 Și cu glas dulce, frățese  
 Dis-ai cuvînt dușmănesc:  
*Că ori care-a birui*  
*Tu cu densusul te-i iubi.*  
 Așa este Vidro fa?  
 —Așa-î, Stoene, așa!  
 Am dis'o ș'ancă-o măi dice  
 Că m'e drag cine-î voinic  
 De se luptă făr' a cere  
 Agñutor de la muñere.  
 —Ști tu, Vidro, ce-am gän-  
 Știi tu ce m'am socotit? (dit?  
 Astă vară am cosit  
 Vr'o cincî clăi de le-am clădit  
 Patru mi le-am virfuit.  
 Ear unei virfú a lipsit.  
 Și m'am pus în gândul meü  
 Să-î fac virf cu capul teü.

—Eată capul de mi'l tae  
 Ca se'l puî tu virf la clae  
 Și te nvață de la mine  
 Ca se morî cum se cuvine!»  
 Crunt Stoén se repeđia  
 Și capul îi retezia.  
 Și țitele-î tăia  
 Și pe cîmp le imprăștia:  
 Apoi singur precedea.  
 La socrîi lui se ducea:  
 «Hei Stoene, popă vechi  
 Cu potcapul pe urechi  
 Unde-î Vidra cea frumósă?  
 Fata noastră cea voíosă?  
 —Eü pe Vidra m'am lăsat  
 Intr'un codru depărtat  
 Hotărînd moșiele  
 Ș'ăședând momiele  
 Cu capul și țitele.»  
 Bine vorba nu sfirșia.  
 Pe loc cerîul s'aprindea  
 Și trei fulgeri răpedia,  
 Pe Stoén popa 'l lovîa,  
 În cenușă 'l prefăcea!

Socot că nu-î Román care să nu fi citit, să nu fi simțit poesiile némului seü. De aceia nu măi citez altele și las pe marele nostru poet național și concetățean cu noi, să spună cine e femeea romăncă:

«Din cuprinsul baladelor: Păunașul Codrilor, Vidra și Rada, se poate dobândi o idee exactă de caracterul femeilor române. Ele sunt vesele, glumețe, și au o plecare mare pentru voinici. Un om vrednic, care *rupe mița 'n doă*, după proverbul popular, plătesce mult în ochii Românei, și fie cât de sărac, el e preferat unui avut nevrednic.»

—Românul asemenea își arată simțirile lui în următoarea dicăală: *Maî bine cu un voinic la pagubă de cât cu un mișel la câștig*».

Și să lăsăm iar privighetorea sburată pe vecie din lunca Mirceștilor să ne spună în una din notele sale asupra poeziei populare «*Miorița*» (una dintre cele mai geniale creații literare a poporului) că *Ungureanul* de care vorbește, poporul nu-î alt cine-va de cât un *Ardelean* și dice că aceasta se întâmplă ast-fel *fiind-că el, poporul nu a ajuns a cunoște întinderea pământului locuit de Român*.

El nu știe că dincolo de toate hotarele Moldovei și a Valachiei, peste Carpați și până la Tisa, peste Dunăre și până în centrul Macedoniei, peste piraiele Milcovul și Molna, și peste riul Prutulul se află frați de ai lui, cu aceleași port, aceleași obiceiuri, aceleași credinți, aceeași limbă, același trecut de glorie și de suferințe, precum și *același viitor*.

Îmi pare însă că a știut-o. Astă-ți însă o știe mai mult și va mai afla-o încă, de la cine?

Fericiți că trăiesc în mijlocul acestui popor atât de simțitor și de isteț, **învatatorii satești**, le-o spun.

*Tineri cari trăiți mereu încunjuțați de suu blândi și inimoiși ai țeranilor, nu uitați că lumina care-o răspândiți și ajunge numai să lumineze minntea, ci să încăldească și inima copilului țeran!*

*Faceți să crească tot mai mândră florea innăscută în fie-care român, floare ce se chiamă: **Dragostea nemului!***

Inchinăm de multe ori în sănătatea țeranimei, dar tocmăi atunci o uităm. Poate să fie mândră când îi dice **temelia** țerei și fericite de aceia care se sprijină pe ea. Sunt însă și mulți cari o ridică o lăcă mai sus de temelie, și... o numesc **talpa**... țerei pe semne că de aceea o tot **calca**...

**Invetatori sâtesti!** Sorii care luminează și căldură răspândiți poporului de la țără, nu uitați când veți ajunge în satele vostre, că v-ați luat neștrămutata hotărîre de **a dura în toate văile: sectiuni ale ligel pentru Unitatea Cultura**

**la a tuturor Românilor. Nu uitati ca judetul Ba-  
cau, a dat n mului seu pe cel mai mare domn:  
STEFAN CELMARE, pe cel mai senin patriot: COS-  
TAKE NEGRI si pe cel mai popular poet al n -  
mului: VASILE ALEXANDRI!**

*E uşor să inc l eşti n mul Rom nesc, căci nu e greu a mai  
pune căldură acolo unde este. P te că vom ajunge să se c nte  
iar Hora lui Horia!*

Hora, Cloşca 's la un loc  
Ş'au prins un mare foc  
Şi c nt  voios in g oc:

«Pe cel c mp pustiu  i 'ntins  
Arde un foc de noi aprins.  
Las' să ardă  i să creşc   
Că-i in  era Ungur c !  
Trage i hora ca se g oc  
La lumina celui foc;

Ungur n, must t  lungă!  
 is'am mor ei să te-ag ung   
 is-am par i să te ar d ,  
 is-am crucei să te p rd   
Trage i hora ca se g oc  
La lumina celui foc.

Ungur n c ne turbat!  
Multe 'n lume  i-am răbdat,  
Dar venit-a  timpul me 

Ca se m 'resbun  i eu!  
Trage i hora ca se g oc  
La lumina celui foc.

Cum r cnesc  jivinele!  
Cum s'aprinde sl ninese!  
Cum ardă t te satele  
De- i cur t  păcatele:  
Trage i hora ca se g oc  
La lumina celui foc.

M'am suit la munte 'n  iori  
Ş'am prins fulgerul din nori  
 i de sus din in l ime  
L'am isbit in Ungurime!  
Trage i hora ca se g oc  
La lumina celui foc!»

Hora, cloşca la un loc  
P r si  de-a lor noroc  
Ard  c nt nd voios in foc:1)

*Pătura cultă cum  i dicem noi t rgove ii, e datore să se incline  
 r nimei, **poporului**, căci el  'a dat int i durerea in vil g,  
densul a indrumat-o pe această cale.*

*Face-vom cu acest Răsărit unde trăim noi  i ne asupresc  
duşmanii, să fie cu adevărat Răsărit, vioiu  i dătător de viată!*

Adevărată e vorba românească: «Pe cine nu-l laş  să mor , nu  
te lasă să tr eşti» Ei Românii de dincolo, cei mai credincioşii  
apostoli ai coroanei Sft. Stefan, sunt cei mai urgisiți supuşi  
din imperiul Habzburgilor.— Dar.... tot Românii de dincolo,

1) Luate din vechea Colec ie de Poezii Populare a lui ALEXANDRI.

apostoli credincioși ai nēmului lor, simt și cunosc în fine că mult cântata corônă a Sft. Stefan e de **spini**, nu de **otel**, cum visează Ungurii!

Tot apusul: **Italia**, mama nemuritoare a ginteii latine, **Franta**, sora mării mare cu patria noastră iubită, **Anglia**, și atâtea țări surori și nesurori, îndreptat'au privirea lor ocrotitoare către noi.

Fie ca razele calde ce ne vin din Apus, flăcările neamului Românesc să se deschidă tot mai mult și umbra ei întunece pe vecie, selbaticile umbre ale Hunilor de-odinioară!

—Ungurii se sbuciumă, a dovedi, cum țice D-lă [Hajdeu, că la Carpați și la Dunărea, ei sunt mai vechi de cât Românii.

Românii n'au nevoie de a dovedi că în Europa întreagă ei sunt mai vechi de cât Ungurii. Trebuie oare să iasă Românii din **Dacia**, ori Ungurii din **Europa**?....»

Dar Maghiarii, se încăpăținează. Vor fi crezând pôte, că... Transilvania e în Asia?....

Ce crudă desamăgire unei firii asemenea!

Dacă neamul Românesc neconținut lovit de hórdele barbare, în mersul atâtor veacuri;

Dacă poporul românesc peste care au trecut vre-o 13 stoluri de acești corbi selbatici, ș'a păstrat caracterul național, limba și obiceiul.

Cine ar îndrăzni oare să cugete, că Daco-Românii, strămoșii strămoșilor noștri, ei cei dinții traianizi, ar fi părăsit pe vecie mândra patrie la anul 274, cu prilejul celui dinții stol de selbatici venit!...

Aibă ungurii, cavalerii... lui Attila, macar atâta cinste pentru nația noastră.

Dar, în zădar!

Nēmul Românesc va **trâi**, căci el e ursit a îndeplini un ideal măreț, idealul sfânt al unei nații plină de entusiasm și de dragostea nēmului.

**El va muta Carpații la Tisa, Prutul la Nistru, Dunărea la Adriatică, și.. tot așa de generos ca și ați, de va întreba pe Maghiari: «Prietenilor Unguri, au unde vă e patria vöstră?»...**

Ei zăpăciți își vor aduce aminte de Asia.... Dar acum și dēnsa e prea civilizată, chiar pentru Huni.— Pôte că ajungēnd

paroximul durerii, vor căuta să năvălească iar. Unde?..

Ce greu își află loc —selbaticul— în lume! Căci... la urma urmei, ce deosebire e între *Hotentoși*... și *Unguri*?... Ceî dinteî staî pe malul oceanului, ceî din urmă pe malul... prăpăstiei.

N'au avut de cât un *Kossut*!...

Noî am avut atăția: **Horia, Closca, Crisan, Avram Iancu** și... **tot Romanul!** Noî am avut **Plevna** și **Gri-vita**, ei ne dau în schimb **Simlaur** și **Turda!**

Ei au strigat de multe ori: «**jos Romanii!**...» și au *aruncat injurii* asupra nămului nostru.

Noî nu le *aruncăm injurii*, căci le poartă pe fruntea lor *cruntă*; și nu le *respondem*: **jos Ungurii!** fiind-că măi **jos-nici** de cât acum nu măi pot fi Ungurii, iar măi sus n'au fost de cât... dăr abunci..., când au venit călări din Asia!

Și acum:

**Bacaul** orașul plin de viață de aghi, dator este ași păstra faîma sa de-odinioară. Semănăturile cultivate de **Negri** și **Alexandri**, le-a venit vremea să rodească!

**Bacauanii** plini de *entusiasm* și de energie, ei cari au fost tot-de-a-una între cei dinteî la toate faptele mari care cereau *entusiasm* și judecată, astăzi sunt datorî măi mult de cât ori când, a-și pune pepturile lor, scut frașilor subjugați, sfăturile lor și înțelepciunea lor, pavăză celor de dincolo!

Acuma când în Europa toată, Ungurii cu sêlbătăciile și nelegiuirile lor, adevărat cum dicem noi: «Ș'au găsit Bacaul...!»

Lupta e sfântă! Ideiul Mureșanului se împlinește! «Uniți în cugete,» «uniți în simțiri» suntem toți!». «Preoți cu crucea în mână» avem, căci blândul **Lucaci**, martirul nămului nostru, e în fruntea oștirii noastre!

*Dar... mărétă și entusiastă adunare!*

Noî tinerimea suntem poate prea entusiasă... — Cerem bătrênilor: **sfaturi și cumpatare**, mamelor: **mangaiere**, tinerilor: **ajutor**; tuturor le cerem accia ce ne pot da, ca **tota suflarea Romaneasca se ia parte, la savarsirea acestui mare ideal: Desrobirea neamului Romanesc!**

Ungurii peste 4 zile **judeca...** la Cluj,— Ungurii de mult sunt **condamnati** în lumea toată!

Dacă ne-am adunat aci, răbdători îndelung, entusiaști la culme. ca să pecetluim și această sâlbătăcie unгурescă de la Cluj s'o ținem ca un hrisov de amintire pentru veacurile viitoare, cum că în al 19-lea secol, mult cântatul **véc de civilisatie**, a trăit în mijlocul Europei, o hordă de sâlbateci, glorificați cu numele de Huni,—

Increștoare lînăriea în idealul neamului sêu, pătrunsă de datoria sa, țice:

Punem scut pepturile nòstre! Dacă soarta va fi să treceți peste ale nòstre cadavre,— treceți!

Nu uitați însă că murim, ca să:

## TRAIASCA DACIA !

BCU Cluj / Central University Library Cluj





ERATA...



GRESELELE? IERTARE!...

• «*Humanum est errare!*...»

P. B.



BCU Cluj / Central University Library Cluj